

„Zabójca Imperium” atakuje ponownie

Autor [Nick Giambruno](#)



Jedną z najpotężniejszych i niedocenianych sił odpowiedzialnych za upadek najpotężniejszych imperiów w historii był dług.

Podczas gdy w historycznych opisach upadku wielkich mocarstw dominują klęski militarne, wstrząsy polityczne i inwazje zewnętrzne, nadmierne zadłużenie — „zabójca imperiów” — po cichu, lecz nieubłaganie podważało fundamenty imperiów na przestrzeni wieków.

Od Rzymu po Związek Radziecki, nadmierne wykorzystanie zasobów, złe zarządzanie finansami i niemożność obsługi ogromnych długów doprowadziły do załamania gospodarczego, niepokojów społecznych i ostatecznie upadku tych niegdyś potężnych imperiów.

Zrozumienie, jaką rolę odegrało zadłużenie w upadku tych imperiów, pozwala nam dostrzec rolę, jaką mogło odegrać w rozpadzie imperium amerykańskiego.

Poniżej przedstawiono podsumowanie kilku znaczących historycznych przykładów tego wyraźnego wzorca.

Cesarstwo Rzymskie

Jednym z najbardziej charakterystycznych przykładów destrukcyjnej siły długu jest Cesarstwo Rzymskie.

W czasach swojej świetności Rzym stanowił centrum znanego świata i kontrolował rozległe terytoria, w tym większą część Europy, Afrykę Północną i część Bliskiego Wschodu.

Utrzymanie rozległego imperium wymagało ogromnych nakładów finansowych. Rząd rzymski musiał finansować swoją rozległą armię, budować infrastrukturę, taką jak drogi i akwedukty, oraz dbać o renomę swojej stolicy.

Cesarze finansowali powstały dług poprzez obniżenie wartości waluty — zmniejszenie zawartości srebra w rzymskich monetach.

Doprowadziło to jednak do gwałtownego wzrostu cen i niestabilności gospodarczej.

Im bardziej rząd rzymski próbował spłacić długi za pomocą dodruku, tym poważniejszy stawał się problem.

Ponieważ gospodarka rzymska była duszona przez dług i inflację, imperium miało problemy z wypłacaniem żołdu żołnierzom, co osłabiało morale i skuteczność armii.

Oslabiony wewnętrznym kryzysem finansowym, Rzym stał się podatny na zagrożenia zewnętrzne. Połączenie problemów finansowych, niepokojów społecznych i osłabienia militarnego doprowadziło do upadku imperium.

Imperium hiszpańskie

W XVI wieku Imperium Hiszpańskie było globalnym supermocarstwem.

Odkrycie Nowego Świata przyniosło napływ złota i srebra, napełniając skarbiec hiszpańskiego rządu w niewyobrażalny sposób.

Jednak to nowo zdobyte bogactwo zrodziło samozadowolenie i ekstrawagancję.

Monarchia hiszpańska uwikłała się w kosztowne wojny w całej Europie (w tym wojnę osiemdziesięcioletnią z Holandią oraz konflikty z Francją i Anglią) i oddawała się wystawnym wydatkom, nie zważając na stabilność finansów publicznych.

Hiszpania zaciągnęła ogromne pożyczki u europejskich bankierów, aby sfinansować swoje ambicje, co doprowadziło do powstania ogromnych długów.

Początkowo napływ bogactw kolonialnych pozwolił Hiszpanii na spłatę długów, lecz w miarę przedłużania się wojen koszty zaczęły przewyższać dochody z Nowego Świata.

Wiarygodność kredytowa Hiszpanii malała w miarę narastania długów, a kryzys gospodarczy stał się nieodwracalny.

Nieuniknioną konsekwencją była seria bankructw w latach 1557, 1575 i 1596.

Każde bankructwo osłabiało wiarygodność kredytową Hiszpanii, utrudniając pożyczanie pieniędzy na korzystnych warunkach.

Dominujące niegdyś imperium utraciło swoje wpływy, co pokazuje, jak nadmiar bogactwa, źle zarządzany i połączony z nadmiernym zadłużeniem, może doprowadzić do szybkiej utraty władzy.

Monarchia francuska

Upadek monarchii francuskiej pod koniec XVIII wieku stanowi kolejny jaskrawy przykład tego, jak zadłużenie może destabilizować potężne państwo.

Zaangażowanie Francji w kosztowne wojny, takie jak wojna siedmioletnia i wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych, nadwyrężyło finanse kraju.

Tymczasem wystawny styl życia dworu francuskiego, którego uosobieniem byli król Ludwik XVI i królowa Maria Antonina, jeszcze bardziej uszczuplał skarb państwa.

Francja była mocno zadłużona, a rząd miał problemy ze spłatą pożyczek.

Pod koniec lat osiemdziesiątych XVIII wieku rząd francuski wydawał na spłatę odsetek więcej niż na wojsko.

Monarchia francuska nałożyła wysokie podatki na społeczeństwo, aby pokryć koszty swoich długów, podczas gdy szlachta i duchowieństwo były w dużej mierze z nich zwolnione. Doprowadziło to do powszechnego gniewu wśród ludności, podsycając niepokoje społeczne.

W 1789 roku sytuacja osiągnęła punkt krytyczny, co dało początek rewolucji francuskiej.

Dynastia Qing

Dynastia Qing była ostatnią dynastią cesarską Chin.

Była to wiodąca potęga gospodarcza na świecie, ale wydatki i zadłużenie zagraniczne w XIX wieku znacząco przyczyniły się do jej upadku.

Dynastia Qing zmagiała się z ogromnymi problemami finansowymi z powodu przedłużających się konfliktów, w tym wojen opiumowych, powstania tajpingów i powstania bokserów.

Wojny te zmusiły dynastię Qing do zaciągania ogromnych pożyczek u zagranicznych pożyczkodawców.

Rząd Qing podniósł podatki dla chłopów i drobnych właścicieli ziemskich, aby poradzić sobie z długiem. Obciążenia podatkowe, powszechna korupcja i nieudolność cesarskiej biurokracji doprowadziły do niezadowolenia społecznego i osłabiły kontrolę władzy centralnej nad prowincjami.

Zadłużenie było kluczowym czynnikiem pogarszającym i tak już niestabilną sytuację polityczną i społeczną pod koniec dynastii Qing.

Imperium Brytyjskie

Słońce nigdy nie zachodziło nad Imperium Brytyjskim u szczytu jego potęgi.

Jednak dwie wojny światowe nadwyreżyły zasoby imperium ponad jego możliwości. Koszty walk w I i II wojnie światowej pozostawiły Wielką Brytanię w głębokim zadłużeniu, szczególnie wobec Stanów Zjednoczonych.

Finansowe obciążenie wynikające z długu sprawiło, że utrzymanie kontroli nad rozległymi terytoriami stało się niemożliwe, a rola Wielkiej Brytanii jako światowego supermocarstwa zmalała.

Funt przestał być wiodącą walutą rezerwową na świecie.

Jak dług niszczy imperia: znany schemat

Typowy schemat w tych przykładach upadających imperiów (i wielu innych, których nie miałem czasu wymienić) jest następujący:

Etap 1: Imperia osiągają sukces i stają się zbyt pewne siebie.

Etap 2: Nadmierna pewność siebie prowadzi do rozrzutnego wydawania pieniędzy na dobra luksusowe i wojny.

Etap 3: Imperia finansują te wystawne wydatki zaciągając długi.

Etap 4: Zadłużenie rośnie do poziomu niemożliwego do utrzymania i tworzy miazdzący ciężar.

Etap 5: Imperia finansują dług poprzez podatki i dewaluację waluty.

Etap 6: Społeczeństwo ponosi ciężar spłaty długów, ponieważ imperia podnoszą podatki i dewaluują walutę — do maksymalnego stopnia — aż do momentu, gdy spowoduje to niestabilność wewnętrzną.

Etap 7: Imperia nie mogą finansować swoich armii z powodu zadłużenia. To zazwyczaj punkt krytyczny.

Etap 8: Niedofinansowanie armii i wewnętrzna niestabilność sprawiają, że imperia są podatne na inwazje zagraniczne, rewolucje wewnętrzne, wojny domowe i inne zagrożenia egzystencjalne.

Etap 9: Imperium upada.

Rząd federalny USA ma największy dług w historii świata. I nadal rośnie w szybkim, niepowstrzymanym tempie.

Chociaż rząd USA może przedłużać farsę wypłacalności dłużej niż jakikolwiek inny podmiot na świecie, nawet najpotężniejsze imperia w historii ludzkości nie mogą tego robić w nieskończoność, zwłaszcza gdy zaczynają mieć problemy z płaceniem odsetek.

Sytuacja osiągnęła punkt krytyczny.

Stało się tak dlatego, że w ubiegłym roku roczny koszt odsetek od długu federalnego po raz pierwszy przekroczył budżet obronny.

Jest na dobrej drodze, aby przewyższyć program ubezpieczeń społecznych i stać się NAJWIĘKSZĄ pozycją w budżecie federalnym.

W rezultacie imperium USA znajduje się gdzieś pomiędzy **etapem nr 6** i **7** w opisanym powyżej schemacie upadku imperiów.